

2.2. Przykładowe zadania z rozwiązaniami.⁴ Część pisemna na poziomie podstawowym

W *Informatorze* dla każdego zadania podano:

- liczbę punktów możliwych do uzyskania za jego rozwiązanie (po numerze zadania)
- najważniejsze wymagania ogólne i szczegółowe, które są sprawdzane w tym zadaniu
- zasady oceniania rozwiązań zadań
- poprawne rozwiązanie każdego zadania zamkniętego oraz przykładowe rozwiązania każdego zadania otwartego.

Zadania w poszczególnych częściach nie stanowią przykładowych arkuszy egzaminacyjnych, ponieważ zawierają większą liczbę zadań, niż to zostało określone w tabeli 7. na stronie 28 tego *Informatora*.

Część 1. Test Język polski w użyciu

Wiązka 1.

Przeczytaj uważnie teksty, a następnie wykonaj zadania umieszczone pod nimi. Odpowiadaj **tylko na podstawie tekstów** i tylko **własnymi słowami** – chyba że w zadaniu polecono inaczej. Udzielaj tyłu odpowiedzi, o ile Cię poproszono.

Tekst 1.

Aleksandra Stanisławska

Niebezpieczna sztuczna inteligencja

Brązowy olbrzym Talos z Krety¹. Gliniany golem² z Pragi. Komputer HAL z *Odysei kosmicznej*³. Każdy z tych fikcyjnych twórców miał być zaprojektowany przez człowieka i obdarzony inteligencją podobną do naszej. Ten mit ma się do dziś znakomicie. [...] Opowieści o AI [sztucznej inteligencji] są zadziwiająco podobne. Maszyny czy komputery są w nich kopiami człowieka. Myślą według ludzkich schematów, rozmawiają, odczuwają emocje. Jednak takie podejście do inteligentnych maszyn to poważny błąd.

Ludzki mózg to efekt milionów lat ewolucji, która dopasowywała jego działanie do warunków, w jakich żyli nasi przaprzodkowie. Aby bezbronne, stopniowo tysięce mały mogły przetrwać, potrzebna była współpraca w grupie. To ona doprowadziła do wykształcenia mowy, mimiki i mnóstwa zachowań, które dziś leżą u podstaw działania społeczeństwa. Ale sztuczna inteligencja ma nas przerastać możliwościami i szybkością myślenia. Jej celem nie powinno więc być skopiowanie ludzkiego mózgu wraz z jego ograniczeniami, lecz zbudowanie czegoś szybszego i sprawniejszego. [...]

Wyobraźmy sobie coś, co może w każdym momencie dowolnie modyfikować dane przesyłane przez internet. Taka AI miałaby potężny wpływ na dużą część świata, a zarazem byłaby niemal niewykrywalna. Moglibyśmy się pocieszać, że to nadal tylko fikcja – gdyby nie algorytmy. To programy działające w internecie, na komputerach czy urządzeniach

⁴ Prezentowane w *Informatorze* przykładowe rozwiązania do zadań otwartych krótkiej odpowiedzi oraz wypracowania są pracami uczniowskimi pozyskanymi z próbnego zastosowania i ocenionymi przez egzaminatorów.

mobilnych, analizujące nasze zachowania. Wyszukiwarka Google uczy się tego, co nas interesuje, i wyświetla nam reklamy na tej podstawie. Tak samo działają algorytmy Facebooka, sklepów internetowych podsuwających nam rekomendacje czy serwisów randkowych, dopasowujących ludzi na podstawie mnóstwa różnych parametrów. Skomputeryzowanych systemów do analizy danych coraz częściej używają banki, ubezpieczalnie czy szpitale. Oczywiście trudno nazwać to sztuczną inteligencją, ale równie trudno byłoby uznać, że nie ma to na nas żadnego wpływu. Programy komputerowe zaczynają decydować o tym, co kupujemy, z kim się spotkamy albo czy dostaniemy kredyt. [...]

Nic dziwnego, że coraz częściej pojawiają się apele, aby AI podlegała ludzkiej kontroli. Mówił o tym chociażby wybitny fizyk i wizjoner prof. Stephen Hawking. Jego zdaniem nie istnieją fizyczne ograniczenia rozwoju sztucznej inteligencji. „Można wyobrazić sobie taką technologię, która przechytrzy rynki finansowe, prześcignie badaczy i zmanipuluje przywódców oraz opracuje broń, której zasad działania nawet nie będziemy mogli zrozumieć. Krótkoterminowy wpływ sztucznej inteligencji zależy od tego, kto ją kontroluje, długoterminowy – od tego, czy w ogóle można ją kontrolować” – twierdzi uczony. [...]

Tylko czy to w ogóle możliwe? AI może przerastać nas tak bardzo i rozwijać się tak szybko, że zapanowanie nad nią będzie całkowicie niemożliwe. Bo ograniczenia, które możemy jej narzucić, mogą być tylko takie, jakie zdołamy wymyślić. Tymczasem sztuczna inteligencja ma – z definicji – być od nas lepsza w myśleniu.

Co gorsza, jej rozwój może sprawić, że ludzie, którzy myśleniem zarabiają dziś na życie, stracą pracę, a więc i wpływ na dalsze losy świata. [...] Dziś mówi się o tym, że automatyzacja i roboty pozbawiają ludzi pracy fizycznej. Co się stanie, jeśli komputerowe myślenie okaże się lepsze od ludzkiego wszędzie tam, gdzie potrzebne są zdolności analityczne i kreatywność? [...] Piszmy więc o sztucznej inteligencji, debatujmy i twórzmy jej wizje – póki jeszcze możemy...

Na podstawie: Aleksandra Stanisławska, *Niebezpieczna sztuczna inteligencja*, www.focus.pl

¹ Talos – w mitologii greckiej olbrzym wykonany z brązu przez Hefajstosa.

² Golem – istota utworzona z gliny na kształt człowieka, ale pozbawiona duszy i zdolności mowy.

³ Komputer HAL – fikcyjny komputer przedstawiony w książce *Odyseja kosmiczna* oraz w filmie o tym samym tytule.

Tekst 2.

Łukasz Lamża

Sztuczna przeciętność

Gdy czyta się i ogląda *science fiction* sprzed 50–100 lat, sztuczna inteligencja (AI) pojawia się głównie w roli potężnej, budzącej respekt siły – czasem nam sprzyjającej, zwykle jednak stanowiącej mniej czy bardziej zawołowane zagrożenie. [...]

To w tych latach powstał też słynny filozoficzny problem „silnej sztucznej inteligencji” – czyli takiej, która jest samodzielnym, wszechstronnie rozwiniętym „umysłem” wyposażonym w „świadomość”, cokolwiek te terminy znaczą – przeciwstawianej „słabej” AI, która miałaby „tylko” wykonywać polecenia, realizując zadany program o ściśle określonej funkcji.

Dziś problemy te, jak i sam język, którym zostały wyrażone, po prostu trącą myszką. Wielu filozofów umysłu i kognitywistów¹ na słowa „świadomość” i „umysł” reaguje alergicznie, ponieważ te abstrakcyjne terminy po prostu niepotrzebnie zatruwają ich konkretne, pożyteczne badania nad przetwarzaniem obrazu w korze wzrokowej, pamięcią przestrzenną

albo neurochemią lęku. Również AI przestało być teorią i są na świecie tysiące programistów, dla których tworzenie inteligentnych algorytmów to chleb powszedni. O czym tu filozofować?!

Sztuczna inteligencja to dziś produkt, i to cenny. AI usuwa szum ze zdjęć w twoim smartfonie, dobiera czas prania w twojej pralce i wybiera najszybszą trasę w twoim GPS-ie, a także podpowiada Facebookowi, co wyświetlić na twojej stronie głównej. [...]

To właśnie skrajnie abstrakcyjne, roszczeniowe podejście do sztucznej inteligencji odpowiada za tzw. *AI effect*, który Douglas Hofstadter² wyraził w postaci złośliwego powiedzonka: „AI to wszystko, czego jeszcze nie ma”. W praktyce „efekt AI” polega na tym, że każdy kolejny przejaw inteligencji maszynowej jest kwitowany stwierdzeniem: „Phi, to jeszcze nie jest inteligencja”. W rozmowie z poszukiwaczami „prawdziwej AI” możemy też usłyszeć, że „prawdziwa” sztuczna inteligencja powinna nas zaskakiwać – bo przecież co to za inteligencja, która potulnie wykonuje polecenia. Nic więc dziwnego, że rozwiązanie każdego kolejnego zadania dla AI oznacza zawsze tylko podnoszenie poprzeczki – skoro twórca algorytmu rozumie, jak to zadanie rozwiązać, to znika element zaskoczenia z faktu, że algorytm odnalazł owo rozwiązanie. [...]

Drugim, bliźniaczym aspektem „problemu z AI” są równie nierealistyczne przekonania dotyczące poziomu inteligencji i kreatywności ludzi. Zauważmy, że w starym, dobrym *science fiction* na polu bitwy między sztuczną i ludzką inteligencją również i my zawsze jesteśmy reprezentowani przez *crème de la crème*³. Ponieważ autorami SF są zwykle jajogłowe naukoluby, bohaterami ich opowieści są też – niespodzianka – jajogłowe naukoluby: genialni inżynierowie, fizycy, doświadczeni nawigatorzy statków kosmicznych z uprawnieniami IV poziomu. [...]

Trudno nam więc pogodzić się z faktem, że większość naszych decyzji – o czym pisze choćby ekonomista Daniel Kahneman w „Pułapkach myślenia” – podejmowana jest zbyt szybko i zbyt automatycznie, aby można je było uznać za racjonalne, a nasze interakcje z bliźnimi można w dużym stopniu sprowadzić do scenariusza mieszczącego się na kilku kartkach A4, co pięknie zdemaskował Erving Goffman w „Człowieku w teatrze życia codziennego”. „Ja-kupujący-rano-chleb” i „ja-jadący-metrem” to wcale nie ów wyidealizowany Człowiek, do którego miałyby rzekomo dążyć sztuczna inteligencja – samoświadomy, kreatywny, rozprawiający o Sztuce, Matematyce i Abstrakcji. Dzisiejsza AI jest zaś wynikiem zderzenia wzniosłej teorii z rzeczywistością ludzką – z faktycznym codziennym życiem miliardów *homo sapiens*. AI naśladuje więc rzeczywistą ludzką inteligencję, a nie tę będącą romantycznym ideałem zrodzonym w głowach filozofów.

Na podstawie: Łukasz Lamża, *Sztuczna przeciętność*, www.tygodnikpowszechny.pl

¹ Kognitywistyka – dziedzina nauki zajmująca się badaniem procesów poznawczych; bada, czym jest poznanie, do czego służy i jak działa.

² Douglas Hofstadter – pisarz amerykański.

³ Crème de la crème (z fr.) – śmietanka towarzyska, coś najlepszego.

Zadanie 1. (0–2)

Wyjaśnij, jakie znaczenie dla rozumienia każdego z tekstów ma użycie słownictwa wartościującego w ich tytułach.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Wymagania ogólne

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

7. Kształcenie umiejętności czytania, analizowania i interpretowania [...] tekstów kultury, a także ich wzajemnej korespondencji.

8. Kształcenie umiejętności świadomego odbioru [...] tekstów kultury [...].

II. Kształcenie językowe.

1. Poglębianie funkcjonalnej wiedzy z zakresu nauki o języku.

Wymagania szczegółowe

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

2. Odbiór tekstów kultury. Zdający:

3) [...] rozpoznaje środki językowe i ich funkcje zastosowane w tekstach [...].

II. Kształcenie językowe.

2. Zróżnicowanie języka. Zdający:

7) rozpoznaje słownictwo o charakterze wartościującym [...].

Zasady oceniania

2 pkt – odpowiedź poprawna z trafnym wyjaśnieniem odwołującym się do obu tekstów.

1 pkt – odpowiedź poprawna z trafnym wyjaśnieniem odwołującym się do jednego tekstu.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź oceniona na 2 pkt

Użycie słownictwa wartościującego ujawnia stosunek autorów do omawianego zjawiska.

W pierwszym tekście określenie sztucznej inteligencji przymiotnikiem *niebezpieczna*

sugeruje zagrożenie ze strony sztucznej inteligencji, która zdominuje cywilizację człowieka.

Tytuł drugiego tekstu – *Sztuczna przeciętność* – niesie informację, że sztucznej inteligencji nie należy się obawiać, ponieważ naśladuje ona przeciętną inteligencję człowieka.

Przykładowa odpowiedź oceniona na 1 pkt

Słownictwo wartościujące użyte w tytułach ma za zadanie przekazać nam, jakie podejście do sztucznej inteligencji mają autorzy tekstów. Aleksandra Stanisławska w swoim artykule przybliża nam niebezpieczeństwa, jakie czekają na nas, gdy za bardzo zaufamy sztucznej inteligencji.

Zadanie 2. (0–2)

Czy to, co Łukasz Lamża w swoim tekście opisuje jako „słabą sztuczną inteligencję”, Aleksandra Stanisławska w swoim wywodzie uznaje za sztuczną inteligencję?

W uzasadnieniu odpowiedzi odwołaj się do obu tekstów.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Wymagania ogólne

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

7. Kształcenie umiejętności czytania, analizowania i interpretowania [...] tekstów kultury [...].

8. Kształcenie umiejętności świadomego odbioru [...] tekstów kultury na różnych poziomach [...].

II. Kształcenie językowe.

1. Poglębianie funkcjonalnej wiedzy z zakresu nauki o języku.

Wymaganie szczegółowe

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

2. Odbiór tekstów kultury. Zdający:

1) przetwarza i hierarchizuje informacje z tekstów, np. publicystycznych, popularnonaukowych, naukowych.

Zasady oceniania

2 pkt – odpowiedź poprawna z trafnym uzasadnieniem odwołującym się do obu tekstów.

1 pkt – odpowiedź poprawna z trafnym uzasadnieniem odwołującym się do jednego tekstu.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź oceniona na 2 pkt

Łukasz Lamża słabą sztuczną inteligencją nazywa taką, która zaprogramowana jest na wykonywanie pewnych konkretnych zadań, niemyślącą samodzielnie, natomiast Aleksandra Stanisławska pisze, że to (m.in. programy internetowe) trudno nazwać AI. Autorka pierwszego tekstu za sztuczną inteligencję uważa jedynie tę mającą działać samodzielnie.

Przykładowa odpowiedź oceniona na 1 pkt

Nie. Łukasz Lamża, przywołując podział na „silną” i „słabą” sztuczną inteligencję, przedstawia „słabą” sztuczną inteligencję jako tę, która wykonuje polecenia człowieka.

Zadanie 3. (0–1)

Aleksandra Stanisławska uważa, że powszechne wyobrażenia dotyczące AI mają związek z mitycznym widzeniem świata i człowieka. Czy w tekście Łukasza Lamży znajdujesz potwierdzenie tego sądu? Uzasadnij odpowiedź.

.....

.....

.....

.....

.....

Wymagania ogólne

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

7. Kształcenie umiejętności czytania, analizowania i interpretowania [...] tekstów kultury [...].
8. Kształcenie umiejętności świadomego odbioru [...] tekstów kultury na różnych poziomach [...].

Wymagania szczegółowe

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

2. Odbiór tekstów kultury. Zdający:

- 1) przetwarza i hierarchizuje informacje z tekstów, np. publicystycznych, popularnonaukowych, naukowych;
- 3) [...] odczytuje informacje i przekazy jawne i ukryte [...].

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź oceniona na 1 pkt

Łukasz Lamża w swoim tekście nie odwołuje się wprost do mitycznego rodowodu wyobrażeń o AI, ale dostrzega, że w tekstach kultury należących do *science fiction* AI jest przedstawiona jako niezależna siła ingerująca w świat człowieka.

Zadanie 4. (0–2)

Rozstrzygnij, czy Aleksandra Stanisławska i Łukasz Lamża zgadzają się w kwestii postrzegania sztucznej inteligencji jako zagadnienia, którym powinni zajmować się wyłącznie specjaliści nauk ścisłych. W uzasadnieniu odpowiedzi odwołaj się do obu tekstów.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Wymagania ogólne

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

7. Kształcenie umiejętności czytania, analizowania i interpretowania [...] tekstów kultury [...].
8. Kształcenie umiejętności świadomego odbioru [...] tekstów kultury na różnych poziomach [...].

Wymagania szczegółowe

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

2. Odbiór tekstów kultury. Zdający:

- 1) przetwarza i hierarchizuje informacje z tekstów, np. publicystycznych, popularnonaukowych, naukowych;
- 3) [...] odczytuje informacje i przekazy jawne i ukryte [...].

Zasady oceniania

2 pkt – odpowiedź poprawna z trafnym uzasadnieniem odwołującym się do obu tekstów.

1 pkt – odpowiedź poprawna z trafnym uzasadnieniem odwołującym się do jednego tekstu.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź oceniona na 2 pkt

Autorzy nie zgadzają się w tej kwestii. Taki pogląd podziela tylko Łukasz Lamża, sprzeciwiając się rozpatrywaniu zagadnienia AI w kategoriach filozoficznych, natomiast Aleksandra Stanisławska omawia ten problem właśnie w kontekstach filozoficznym i humanistycznym.

Przykładowa odpowiedź oceniona na 1 pkt

Autorzy obu tekstów przyjmują różne stanowiska w kwestii postrzegania sztucznej inteligencji jako zagadnienia, którym powinni zajmować się wyłącznie specjaliści nauk ścisłych. Aleksandra Stanisławska wzywa do dyskusji w zakresie działania AI. Sugeruje też, aby racjonalnie rozważać, w jakim kierunku można byłoby tę dyskusję poprowadzić.

Zadanie 5. (0–2)

Czy wypowiedź Łukasza Lamży można wzmocnić cytatem ze Stephena Hawkinga, którego słowa przywołała Aleksandra Stanisławska? W uzasadnieniu odpowiedzi odwołaj się do obu tekstów.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Wymagania ogólne

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

7. Kształcenie umiejętności czytania, analizowania i interpretowania [...] tekstów kultury [...].
8. Kształcenie umiejętności świadomego odbioru [...] tekstów kultury na różnych poziomach [...].

Wymagania szczegółowe

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

2. Odbiór tekstów kultury. Zdający:

- 1) przetwarza i hierarchizuje informacje z tekstów, np. publicystycznych, popularnonaukowych, naukowych;
- 3) [...] odczytuje informacje i przekazy jawne i ukryte [...].

Zasady oceniania

2 pkt – odpowiedź poprawna z trafnym uzasadnieniem odwołującym się do obu tekstów.

1 pkt – odpowiedź poprawna z trafnym uzasadnieniem odwołującym się do jednego tekstu.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź oceniona na 2 pkt

Nie. Aleksandra Stanisławska przywołała słowa prof. Stephena Hawkinga, aby podkreślić swoje obawy związane z niekontrolowanym rozwojem sztucznej inteligencji, a Łukasz Lamża skupia się na podobieństwie sztucznej inteligencji do rzeczywistej natury człowieka.

Przykładowa odpowiedź oceniona na 1 pkt

Nie, ponieważ wypowiedź Lamży koncentruje się na ukazaniu, do czego doprowadza zbyt wygórowane przeświadczenie o zdolnościach AI.

Zadanie 6. (0–2)

Wyjaśnij, jaki sens w kontekście całego akapitu ma ostatnie zdanie tekstu Aleksandry Stanisławskiej. W odpowiedzi uwzględnij treść tego zdania oraz zastosowaną w nim interpunkcję.

.....

.....

.....

.....

Wymagania ogólne**I. Kształcenie literackie i kulturowe.**

7. Kształcenie umiejętności czytania, analizowania i interpretowania [...] tekstów kultury [...].
8. Kształcenie umiejętności świadomego odbioru [...] tekstów kultury na różnych poziomach [...].

II. Kształcenie językowe.

1. Pogłębianie funkcjonalnej wiedzy z zakresu nauki o języku.

Wymagania szczegółowe**I. Kształcenie literackie i kulturowe.****2. Odbiór tekstów kultury. Zdający:**

- 1) przetwarza i hierarchizuje informacje z tekstów, np. publicystycznych, popularnonaukowych, naukowych;
- 3) [...] odczytuje informacje i przekazy jawne i ukryte [...].

II. Kształcenie językowe.**4. Ortografia i interpunkcja. Zdający:**

- 2) wykorzystuje składniowo-znaczeniowy charakter interpunkcji do uwypuklenia sensów [...] tekstu.

Zasady oceniania

- 2 pkt – poprawne wyjaśnienie sensu zdania z uwzględnieniem jego treści i interpunkcji (uzasadnienie użycia pauzy i wielokropka).
- 1 pkt – poprawne wyjaśnienie sensu zdania z uwzględnieniem jego treści, ale bez uwzględnienia interpunkcji (nie wystarczy samo dostrzeżenie użytych znaków przestankowych).
- 0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź oceniona na 2 pkt

Ostatnie zdanie tekstu jest urwane, ponieważ stanowi wezwanie do dyskusji na temat sztucznej inteligencji zanim pozbawi ona ludzi wpływu na dalsze losy świata. Za pomocą pauzy (myślnika) i wielokropka autorka wyodrębniła kluczowe stwierdzenie *póki jeszcze możemy*.

Przykładowa odpowiedź oceniona na 1 pkt

Ostatnie zdanie tekstu wyraża obawę i ma wywołać u czytelników refleksję na temat zagrożenia związanego z rozwojem sztucznej inteligencji. W ostatnim akapicie autorka przekonuje, że skoro AI ma być lepsza w myśleniu od ludzi, to możemy uchronić się jedynie przed tym, co przewidzimy, a z założenia AI przewiduje więcej.

Zadanie 7. (0–2)

Wypisz z tekstów Aleksandry Stanisławskiej i Łukasza Lamży po jednym ironicznym stwierdzeniu na temat stosunku współczesnych ludzi do sztucznej inteligencji. Wyjaśnij cel użycia ironii w każdym tekście.

Tekst 1.

Ironiczne stwierdzenie:

.....

.....

Cel użycia:

.....

.....

.....

Tekst 2.

Ironiczne stwierdzenie:

.....

.....

Cel użycia:

.....

.....

.....

Wymaganie ogólne

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

8. Kształcenie umiejętności świadomego odbioru [...] tekstów kultury na różnych poziomach [...].

Wymaganie szczegółowe

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Czytanie utworów literackich. Zdający:

- 6) rozpoznaje w tekstach [...]: ironię [...]; określa [jej] funkcje w tekście oraz rozumie wartościujący charakter.

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne wypisanie stwierdzeń z obu tekstów oraz trafne wyjaśnienie, na czym polega ich ironiczny charakter.

1 pkt – poprawne wypisanie stwierdzenia z jednego tekstu oraz trafne wyjaśnienie, na czym polega jego ironiczny charakter.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź oceniona na 2 pkt

Tekst 1.

Ironiczne stwierdzenie, np.:

- *Ten mit ma się do dziś znakomicie. [...] Opowieści o AI są zadziwiająco podobne.*
- *Programy komputerowe zaczynają decydować o tym, co kupujemy, z kim się spotkamy albo czy dostaniemy kredyt.*

Cel użycia: Autorka posłużyła się ironią, aby w sposób sugestywny ukazać, jak współcześni ludzie traktują AI, postrzegając ją jako zjawisko mające/przejmujące władzę nad człowiekiem.

Tekst 2.

Ironiczne stwierdzenie, np.:

- *O czym tu filozofować?!*
- *Wielu filozofów umysłu i kognitywistów na słowa „świadomość” i „umysł” reaguje alergiczenie [...].*

Cel użycia: Autor tekstu 2. posłużył się ironią, aby w sposób wyolbrzymiony ukazać uczłowieczanie AI przez współczesnych ludzi.

Zadanie 8. (0–4)

Na podstawie obu tekstów napisz notatkę syntetyzującą na temat: **współczesny człowiek wobec sztucznej inteligencji**. Twoja wypowiedź powinna liczyć 60–90 wyrazów.

Uwaga: w ocenie wypowiedzi będzie brana pod uwagę poprawność językowa, ortograficzna i interpunkcyjna.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Wymagania ogólne**I. Kształcenie literackie i kulturowe.**

7. Kształcenie umiejętności czytania, analizowania i interpretowania [...] tekstów kultury [...].

8. Kształcenie umiejętności świadomego odbioru [...] tekstów kultury na różnych poziomach [...].

II. Kształcenie językowe.

1. Pogłębianie funkcjonalnej wiedzy z zakresu nauki o języku.

III. Tworzenie wypowiedzi.

2. Wykorzystanie kompetencji językowych [...] w wypowiedziach [...] pisemnych.

Wymagania szczegółowe**I. Kształcenie literackie i kulturowe.****2. Odbiór tekstów kultury. Zdający:**

1) przetwarza i hierarchizuje informacje z tekstów, np. publicystycznych, popularnonaukowych, naukowych.

3) [...] odczytuje informacje i przekazy jawne i ukryte [...].

II. Kształcenie językowe.

1. Gramatyka języka polskiego. Zdający:

1) wykorzystuje wiedzę z dziedziny fleksji, słowotwórstwa, frazeologii i składni w [...] tworzeniu własnych wypowiedzi.

4. Ortografia i interpunkcja. Zdający:

1) stosuje zasady ortografii i interpunkcji [...].

III. Tworzenie wypowiedzi.

2. Mówienie i pisanie. Zdający:

2) buduje wypowiedź w sposób świadomy, za znajomością jej funkcji językowej [...];

5) tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: [...] notatka syntetyzująca.

Zasady oceniania notatki syntetyzującej

Za notatkę syntetyzującą można uzyskać 4 punkty, w tym 3 punkty za treść i 1 punkt za poprawność językową, ortograficzną i interpunkcyjną.

Treść

	3 pkt	2 pkt	1 pkt	0 pkt
		notatka spełnia kryteria A, B i C określone dla 3 pkt, ALE nie została zachowana dozwolona liczba wyrazów	notatka spełnia kryteria A, B i C określone dla 2 pkt, ALE nie została zachowana dozwolona liczba wyrazów	notatka spełnia kryteria A i C określone dla 1 pkt, ALE nie została zachowana dozwolona liczba wyrazów
		ALBO	ALBO	ALBO
A. przedstawienie stanowiska każdego autora	notatka przedstawia – oparte na kluczowych dla tematu informacjach – stanowisko każdego autora względem zagadnienia określonego w temacie notatki, odtworzone na podstawie informacji zawartych w tekście, na odpowiednim poziomie uogólnienia	notatka przedstawia – oparte na kluczowych dla tematu informacjach – stanowisko każdego autora względem zagadnienia określonego w temacie notatki, odtworzone na podstawie informacji zawartych w tekście, ale poziom uogólnienia jest zaburzony	notatka przedstawia stanowisko każdego autora względem zagadnienia określonego w temacie notatki, odtworzone na podstawie informacji zawartych w tekście ALBO notatka przedstawia niepełne stanowisko każdego autora względem zagadnienia określonego w temacie notatki, odtworzone	notatka nie spełnia żadnego z kryteriów określonego dla 1 pkt

			na podstawie informacji zawartych w tekście	
B. zestawienie stanowisk obu autorów	w notatce zestawiono stanowiska obu autorów; poprawnie wskazano np. punkty wspólne/rozbieżne albo różnorodność aspektów zagadnienia określonego w temacie notatki ujętych w tekstach obu autorów	w notatce zestawiono stanowiska obu autorów; poprawnie wskazano np. punkty wspólne/rozbieżne albo różnorodność aspektów zagadnienia określonego w temacie notatki ujętych w tekstach obu autorów	stanowisk obu autorów nie zestawiono albo zestawiono je niepoprawnie; nie wskazano np. punktów wspólnych/rozbieżnych albo różnych aspektów zagadnienia określonego w temacie notatki ujętych w tekstach obu autorów	
C. spójność	notatka stanowi logiczną i zorganizowaną całość	notatka stanowi logiczną i zorganizowaną całość ALBO w notatce występują usterki w spójności	notatka stanowi logiczną i zorganizowaną całość ALBO w notatce występują usterki w spójności	
D. długość notatki	60–90 wyrazów	60–90 wyrazów	60–90 wyrazów	

Poprawność językowa, ortograficzna i interpunkcyjna

1 pkt – poprawny zapis, dopuszczalne dwa błędy (językowe, ortograficzne lub interpunkcyjne).

0 pkt – trzy i więcej błędów (językowych, ortograficznych lub interpunkcyjnych).

Uwaga.

Jeżeli w kryterium *Treść* przyznano 0 pkt, wówczas nie przyznaje się punktów w kryterium *Poprawność językowa, ortograficzna i interpunkcyjna*.

Przykładowa odpowiedź oceniona na 3 pkt za treść

Autorzy obu tekstów podjęli problem znaczenia sztucznej inteligencji dla współczesnego człowieka. Ich opinie na ten temat są jednak różne. Aleksandra Stanisławska obawia się, że sztuczna inteligencja może zdominować ludzi. Swoją pogląd autorka uzasadnia przykładami zastępowania człowieka przez sztuczną inteligencję oraz wpływania przez nią na jego decyzje. Łukasz Lamża uważa przeciwnie, że AI jest niezbędna, a jako wytwór człowieka naśladuje jego intelekt, tym samym nie zagraża ludzkiej cywilizacji.

[67 wyrazów]

Przykładowa odpowiedź oceniona na 2 pkt za treść

Oba teksty przedstawiają dwa odmienne poglądy na temat wpływu sztucznej inteligencji (AI) na człowieka. Aleksandra Stanisławska obawia się zdominowania człowieka przez AI. Boi się, że AI, przewyższająca człowieka inteligencją, może go zastąpić. Łukasz Lamża sądzi natomiast, że bez sztucznej inteligencji nie ma rozwoju cywilizacji. Sztuczna inteligencja może zrobić wiele dobrego dla człowieka, na przykład wyřęczyć go w wielu sprawach. AI nie zastąpi człowieka całkowicie, bo jest przez niego stworzona na jego wzór.

[72 wyrazy]

Przykładowa odpowiedź oceniona na 1 pkt za treść

Aleksandra Stanisławska pokazuje stworzone przez ludzi wizje robotów, które myślą podobnie jak ludzie, ale uważa, że w rzeczywistości inteligencja robotów będzie zupełnie inna. Będzie działała szybciej i lepiej niż ludzka. Zdaniem autorki sztuczna inteligencja będzie trudna do kontroli i groźna dla ludzi. Łukasz Lamża, pisząc o sztucznej inteligencji, uważa, że sztuczna inteligencja jest niezbyt twórcza, ale za to bardzo przydatna ludziom, np. przy wykonywaniu prac domowych.

[66 wyrazów]

Wiązka 2.

Przeczytaj uważnie teksty, a następnie wykonaj zadania umieszczone pod nimi. Odpowiadaj **tylko na podstawie tekstów** i tylko **własnymi słowami** – chyba że w zadaniu polecono inaczej. Udzielaj tyłu odpowiedzi, o ile Cię poproszono.

Tekst 1.

Marcin Adamczak

Architektura i przypadek

Przypadek zdaje się kategorią nader odległą od dziedziny architektury, naturalnie niejako z dziedziny tej wykluczoną i skazaną na banicję. Architektura, sztuka związana z precyzyjnym rysunkiem i ścisłym planowaniem, z rozmaitymi gałęziami wiedzy ścisłej, ze skomplikowanymi rachunkami sił i ciężarów oraz dokładną realizacją wcześniejszych założeń z przypadkiem łączyć się nie może.

I rzeczywiście – o przypadku nie wspomina australijski architekt Andrew Maynard przy opisie pochodzącego z jego pracowni projektu *Corb 2.0*. Projekt ten [...] inspirowany był także artykułem [...] o występującym w USA zjawisku przenoszenia domów z miejsca na miejsce i przemieszczania się wraz z nimi po terytorium kraju oraz zwyczajami rodaków architekta, którzy, jak wylicza, w czasie swojego życia przeciętnie trzynastokrotnie zmieniają miejsce zamieszkania. [...] Idee funkcjonalnych budowli zrównujących społeczne różnice, mieszkań dostępnych dla każdego, starannie rozmieszczonych pośród zieleni wygodnych „maszyn do mieszkania” zostały jednak zniekształcone i zdegenerowane przez „ekonomiczny racjonalizm, planowanie przestrzenne pozbawione wyobraźni i odpowiedzialności oraz nieodwołujące się do jakichkolwiek wartości” – twierdzi Maynard [...]. Australijczyk zamiast „maszyn do mieszkania” proponuje użycie maszyn w celu „podważenia społecznej hierarchii i zniwelowania różnic na rynku nieruchomości”.

Maynard odwołuje się do popularnych pomysłów wykorzystania kontenerów w celach mieszkaniowych. Utopijność jego projektu pozwala mu przy tym na nieskrępowaną fantazję i brawurę w propozycjach wykorzystania wszystkich cech blaszanych boksów. Podstawą jest jak najlepsze wykorzystanie łatwości ich przemieszczania. Zaprojektowane w *Corb 2.0* budowle składają się ze względnie autonomicznych modułów mieszkaniowych [...], mających przypominać bardziej apartamenty niż ciasne mieszkania w blokach, zdecydowanie łatwiej kojarzące się nam z wnętrzami kontenerów. Moduły te przy użyciu dźwigów znajdujących się obok budowli pozostawałyby mobilne [...]. Ponadto sam kształt budowli składającej się z modułów miałby zmieniać się zgodnie z potrzebami mieszkańców, potencjalnie mogąc przeobrażać się w plenerowe kino lub bankietowy taras [...]. Układ modułów mógłby sprzyjać socjalizacji lub, w innym wypadku, anonimowości i prywatności. Mobilność modułów pozwalałaby też ich mieszkańcom na decyzję o opuszczeniu danej budowli, przemieszczenie się i „podłączenie” (*plug-in*) do podobnego rodzaju konstrukcji w innej dzielnicy lub innym mieście. [...] Maynard podkreśla przy tym społeczne aspekty projektu: jego egalitarność (osiąganą w dużej mierze poprzez zmienność: moduł przemieszcza się w kilkudniowych odstępach, a mieszkanie na dolnych piętrach po pewnym czasie staje się prestiżowym *penthousem*¹), niwelowanie społecznych hierarchii oraz wspólnotowe podejmowanie decyzji co do kształtu całego zbioru modułów i przystosowanie go do potrzeb mieszkańców. Zmiany [...] byłyby przy tym determinowane dwoma rodzajami czynników – byłyby losowe, a z drugiej strony – podlegały wspólnym uzgodnieniom

mieszkańców. Maynard nie precyzuje, jak w praktyce miałyby się do siebie te dwie sprzeczne jednak zasady. [...]

Corb 2.0 jawi się niczym oryginalny projekt „architektury aleatorycznej”², w której kształt nieustannie przeobrażającej się budowli oraz płynny układ poszczególnych jej elementów determinowane są przez przypadek. Owa architektoniczna „aleatoryczność” sięga przy tym głębiej niż aleatoryka w muzyce czy dadaistycznej poezji. Architektura, posiadany przez nas dom czy mieszkanie, pełnią funkcję nie tylko estetyczną, znacznie ważniejszą ich rolę jest określanie naszego miejsca w strukturze społecznej i sytuacji życiowej; czynią to skuteczniej niż kolekcjonowane wiersze czy płyty.

Na podstawie: Marcin Adamczak: *Architektura i przypadek. „Aleatoryczna” budowla jako forma oporu wobec „constans” i racjonalnego planowania*, „Kultura Współczesna” 2010, nr 2.

¹ Penthouse – luksusowy apartament na ostatnim piętrze budynku mieszkalnego.

² Aleatorycznej – uwzględniającej i sankcjonującej przypadek w procesie twórczym.

Tekst 2.

Rafał Szrajber

Gry komputerowe w edukacji architektonicznej i kulturalnej

Przestrzeń architektoniczna towarzyszy człowiekowi od tysiącleci, zapisuje w sobie wiedzę o czasach, w jakich przyszło jej powstać. Są w niej odcisnięte uwarunkowania techniczno-technologiczne czy nawet stosunki społeczne. Warto więc odtworzyć taką przestrzeń w jak najbardziej realnej formie, by spełniała swój edukacyjny charakter. W grach podstawowym ograniczeniem jest zastosowana technologia [...] odpowiedzialna za reprezentację graficzną i fizyczną odtwarzanego lub kreowanego świata. Modele tworzące przestrzeń często są optymalizowane, tak by zapewniały swobodną jej eksplorację przez użytkownika. Modele takie bazują na uproszczonej geometrii [...]. W rzeczywistości podobnie – autentyczna substancja struktury zabytkowej bywa wymieniana i zastępowana współczesnymi materiałami i rozwiązaniami, a co za tym idzie zatracona całkowicie, utrzymany natomiast zostaje wygląd zewnętrzny obiektu. [...]

Budowanie wirtualnego świata [...] nie zakłada odtwarzania go jako kopii całej rzeczywistej przestrzeni. Twórcy skupiają się na najważniejszych obiektach i miejscach, które w czytelny i jednoznaczny sposób pozwalają na identyfikację przestrzeni przez odbiorcę. Z uwagi na uwarunkowania technologiczne są odtwarzane tylko główne relacje przestrzenne. Wraz z rozwojem technologii przestrzeń jest prezentowana coraz bardziej realnie w coraz szerszym spektrum (detale, zmieniające się oświetlenie dnia i nocy, warunki pogodowe itp.). [...] Możliwe że miejskie gry przyszłości będą się odbywać częściowo w świecie wygenerowanym komputerowo (na wzór Google Earth), jednak w innych realiach czasowych i historycznych, a częściowo w rzeczywistym świecie, by zweryfikować zachodzące w tej przestrzeni zmiany. [...]

Bardzo dużo gier, które odniosły światowe sukcesy, bazuje na przenoszeniu wartości kulturowych, w tym także przestrzeni architektonicznej, do świata gry, jako elementu pozwalającego stworzyć i poprowadzić fabułę, wygenerować atrakcyjne otoczenie oraz dodać do samej rozgrywki wartości dodane, bazujące na reprezentowanej w tle zawartości. [...]

Dzięki fabule i rozwiązaniom przebiegu rozgrywki gra *Assassin's Creed* stała się dla graczy polem eksploracji średniowiecznych miast, między innymi Damaszką i Jerozolimą.

Po interesująco zaprezentowanej przestrzeni gracz mógł się swobodnie przemieszczać, także w niekonwencjonalny sposób, np. po dachach budynków. Fenomen gry *Assassin's Creed II*, czy jej kontynuacji w postaci *Assassin's Creed Brotherhood*, ukazał graczom wspaniałe miasta – Wenecję, Florencję czy Rzym wyjęte prosto z epoki renesansu. Można tam nie tylko obcować z samą architekturą (choć swoboda eksploracji pozwala graczowi wejść na dach i kopułę Santa Maria Del Fiore), ale spotkać wybitne postacie tego okresu, często połączone z samą rozgrywką. Poznawanie i testowanie wynalazków Leonarda da Vinci w grze *Assassin's Creed Brotherhood* przybliżyła i utrwala wiedzę o nich. W bardzo ciekawy sposób poprowadzona fabuła i odtworzona przestrzeń przyczyniły się do wielkiego sukcesu tej gry. Na jej podstawie powstały książki, komiksy i zapewne niebawem powstanie film. [...]

W wymienionych grach przestrzeń architektoniczna jest tłem głównych zmagania graczy, jednak to ona tworzy klimat i nadaje charakter grze. Powiązania przestrzenne i układ form z uwagi na znaczenie w samej rozgrywce pozostają w pamięci gracza na długo, utrwalając się poprzez kolejne jej eksplorowanie i rozwiązywanie problemów jej towarzyszących.

Przedstawione gry nie są jedynymi, które mogą być materiałem dydaktycznym w obcowaniu z architekturą. Takich wirtualnych światów, gdzie architektura nadaje grze namiastkę edukacyjności, jest dużo więcej. Trzeba mieć jednak pomysł na wykorzystanie ich potencjału oraz właściwości.

Na podstawie: Rafał Szrajber, *Gry komputerowe w edukacji architektonicznej i kulturalnej – wirtualna przestrzeń jako środowisko zdobywania wiedzy o architekturze*, „Zeszyty Naukowe Politechniki Łódzkiej” 2011, nr 1.

Zadanie 1. (0–2)

Oceń prawdziwość podanych stwierdzeń odnoszących się do obu tekstów. Zaznacz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Architektura i proponowane przez nią rozwiązania przestrzenne wpływają na kształtowanie poczucia estetyki u użytkowników.	P	F
2.	Wykorzystane dla zilustrowania wywodu przykłady rozwiązań architektonicznych łączy odnośnienie ich do tradycji.	P	F
3.	Autorzy w obu tekstach posługują się paradoksem wprowadzającym treści niejednoznaczne.	P	F

Wymagania ogólne

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

7. Kształcenie umiejętności czytania, analizowania i interpretowania [...] tekstów kultury [...].
8. Kształcenie umiejętności świadomego odbioru [...] tekstów kultury na różnych poziomach [...].

Wymagania szczegółowe

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

2. Odbiór tekstów kultury. Zdający:

- 1) przetwarza i hierarchizuje informacje z tekstów np. publicystycznych, popularnonaukowych, naukowych;
- 2) analizuje strukturę tekstu: odczytuje jego sens [...].

Zasady oceniania

2 pkt – trzy poprawne odpowiedzi.

1 pkt – dwie poprawne odpowiedzi.

0 pkt – jedna poprawna odpowiedź lub odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

PPF

Zadanie 2. (0–2)

Czy zgadzasz się ze stwierdzeniem, że obaj autorzy uznają przestrzeń architektoniczną za element, który czyni otoczenie atrakcyjnym dla użytkowników? Uzasadnij odpowiedź, ilustrując ją przykładami z obu tekstów.

.....

.....

.....

.....

.....

Wymagania ogólne

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

7. Kształcenie umiejętności czytania, analizowania i interpretowania [...] tekstów kultury [...].

8. Kształcenie umiejętności świadomego odbioru [...] tekstów kultury na różnych poziomach [...].

Wymagania szczegółowe

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

2. Odbiór tekstów kultury. Zdający:

- 1) przetwarza i hierarchizuje informacje z tekstów np. publicystycznych, popularnonaukowych, naukowych;
- 2) analizuje strukturę tekstu: odczytuje jego sens [...].

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne uzasadnienie stanowiska i zilustrowanie go przykładami z obu tekstów.

1 pkt – poprawne uzasadnienie stanowiska i zilustrowanie go przykładem z jednego tekstu.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź oceniona na 2 pkt

Obaj autorzy uważają, że wykorzystanie rozwiązań architektonicznych czyni przestrzeń atrakcyjną. Nowoczesne projekty, np. Corb 2.0, pozwalają na taką aranżację przestrzeni, która zaspokaja indywidualne potrzeby jej użytkowników, natomiast stosowanie architektonicznych rozwiązań w grach komputerowych zaspokaja oczekiwania graczy i pełni funkcje edukacyjne.

Przykładowa odpowiedź oceniona na 1 pkt

Zgadzam się ze stwierdzeniem, że obaj autorzy uznali, że przestrzeń architektoniczna jest elementem decydującym o atrakcyjności otoczenia. To właśnie przestrzeń architektoniczna decyduje o tym, że gry komputerowe są ciekawe, przybliżają nam klimat np. średniowiecznych czy renesansowych miast, są źródłem wiedzy o zabytkach czy znanych postaciach z danego okresu kulturowego.

Zadanie 3. (0–2)

Rafał Szrajber uważa, że w przestrzeni architektonicznej znajdują swoje odzwierciedlenie *uwarunkowania techniczno-technologiczne czy nawet stosunki społeczne*. Czy ten sąd znajduje potwierdzenie w tekście Marcina Adamczaka? Uzasadnij odpowiedź.

.....

.....

.....

.....

.....

Wymagania ogólne

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

7. Kształcenie umiejętności czytania, analizowania i interpretowania [...] tekstów kultury [...].
8. Kształcenie umiejętności świadomego odbioru [...] tekstów kultury na różnych poziomach [...].

Wymagania szczegółowe

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

2. Odbiór tekstów kultury. Zdający:

- 1) przetwarza i hierarchizuje informacje z tekstów np. publicystycznych, popularnonaukowych, naukowych;
- 2) analizuje strukturę tekstu: odczytuje jego sens [...].

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne rozstrzygnięcie i uzasadnienie na podstawie tekstu 1., uwzględniające oba elementy cytatu z tekstu 2.

1 pkt – poprawne rozstrzygnięcie i uzasadnienie na podstawie tekstu 1., uwzględniające jeden element cytatu z tekstu 2.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź oceniona na 2 pkt

Ten sąd znajduje potwierdzenie w tekście „Architektura i przypadek”. Marcin Adamczak uważa, że rozwój technologii budowlanych pozwala na realizację takich projektów, jak Corb 2.0. Autor stwierdza też, że nowe rozwiązania, np. wykorzystywanie kontenerów

do tworzenia nowych kompleksów budowlanych, pozwalają niwelować różnice w społecznej hierarchii.

Zadanie 4. (0–2)

Na podstawie obu tekstów sformułuj dwa argumenty potwierdzające słuszność tezy: *Rozwiązania architektoniczne w świecie wirtualnym i świecie rzeczywistym mają cechy wspólne.*

Argument 1.:

.....

.....

.....

Argument 2.:

.....

.....

.....

Wymagania ogólne

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

7. Kształcenie umiejętności czytania, analizowania i interpretowania [...] tekstów kultury [...].
8. Kształcenie umiejętności świadomego odbioru [...] tekstów kultury na różnych poziomach [...].

III. Tworzenie wypowiedzi.

4. Doskonalenie umiejętności retorycznych [...].

Wymagania szczegółowe

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

2. Odbiór tekstów kultury. Zdający:

- 1) przetwarza i hierarchizuje informacje z tekstów np. publicystycznych, popularnonaukowych, naukowych;
- 2) analizuje strukturę tekstu: odczytuje jego sens [...].

III. Tworzenie wypowiedzi.

2. Mówienie i pisanie. Zdający:

- 9) [...] formułuje argumenty na podstawie tekstu [...].

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne sformułowanie dwóch argumentów na podstawie obu tekstów.

1 pkt – poprawne sformułowanie jednego argumentu na podstawie obu tekstów.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź oceniona na 2 pkt

Argument 1.

Wspólną cechą rozwiązań architektonicznych w świecie wirtualnym i świecie rzeczywistym jest ich egalitaryzm – poszukiwanie takich form architektonicznych, które zaspakajają potrzeby każdego człowieka.

Argument 2.

Rozwiązania architektoniczne w świecie wirtualnym i świecie rzeczywistym charakteryzuje sięganie przez ich twórców do form nowoczesnych, równocześnie przypominających formy znane z tradycji.

Zadanie 5. (0–3)

Z każdego tekstu wypisz po dwa przykłady słownictwa o charakterze wartościującym i rozstrzygnij, czy w każdym z tekstów pełni ono tę samą funkcję. Uzasadnij odpowiedź.

Słownictwo o charakterze wartościującym	Przykład 1.	Przykład 2.
Tekst 1.		
Tekst 2.		

Rozstrzygnięcie:

Uzasadnienie:

.....

.....

.....

.....

Wymagania ogólne

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

7. Kształcenie umiejętności czytania, analizowania i interpretowania [...] tekstów kultury [...].

8. Kształcenie umiejętności świadomego odbioru [...] tekstów kultury na różnych poziomach [...].

II. Kształcenie językowe.

3. Funkcjonalne wykorzystywanie wiedzy o języku w odczytaniu sensów zawartych w strukturze głębokiej tekstów [...] nieliterackich.

Wymagania szczegółowe

- I. Kształcenie literackie i kulturowe.
2. Odbiór tekstów kultury. Zdający:
 - 1) przetwarza i hierarchizuje informacje z tekstów np. publicystycznych, popularnonaukowych, naukowych;
 - 2) analizuje strukturę tekstu: odczytuje jego sens, główną myśl [...].
- II. Kształcenie językowe.
2. Zróżnicowanie języka. Zdający:
 - 7) rozpoznaje słownictwo o charakterze wartościującym [...].

Zasady oceniania

- 3 pkt – poprawne podanie dwóch przykładów z każdego tekstu, poprawne rozstrzygnięcie wraz z uzasadnieniem.
- 2 pkt – poprawne podanie po jednym przykładzie z każdego tekstu, poprawne rozstrzygnięcie wraz z uzasadnieniem.
- 1 pkt – poprawne podanie dwóch przykładów z jednego tekstu, poprawne rozstrzygnięcie wraz z uzasadnieniem odnoszącym się do tego tekstu.
- 0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź oceniona na 3 pkt

Słownictwo o charakterze wartościującym	Przykład 1.	Przykład 2.
Tekst 1.	<i>starannie, wygodnych, zniekształcone, zdegenerowane</i>	<i>utopijność, nieskrępowaną, brawurę</i>
Tekst 2.	<i>najważniejszych, jednoznaczny</i>	<i>bardzo, atrakcyjne</i>

Rozstrzygnięcie:

W tekstach słownictwo wartościujące wzmacnia przekaz, ale w każdym z tekstów w inny sposób.

Uzasadnienie:

W obu tekstach język wartościuje rozwiązania architektoniczne, o których piszą autorzy. Różnica polega na tym, że w tekście Marcina Adamczaka użycie słownictwa nacechowanego negatywnie i pozytywnie wzmacnia kontrasty, o których pisze autor, a w tekście Rafała Szrajbera dominuje słownictwo o charakterze pozytywnym, wzmacniające pozytywny obraz rozwiązań architektonicznych w grach komputerowych.

Zadanie 6. (0–1)

Rozstrzygnij, czy w odniesieniu do całego tekstu Marcina Adamczaka można uznać, że istnieje związek między pojęciem przypadku a „ekonomicznym racjonalizmem” w funkcjonowaniu architektury. Uzasadnij swoje stanowisko.

.....

.....

.....

.....

.....

Wymagania ogólne

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

7. Kształcenie umiejętności czytania, analizowania i interpretowania [...] tekstów kultury [...].
8. Kształcenie umiejętności świadomego odbioru [...] tekstów kultury na różnych poziomach [...].

Wymagania szczegółowe

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

2. Odbiór tekstów kultury. Zdający:

- 1) przetwarza i hierarchizuje informacje z tekstów np. publicystycznych, popularnonaukowych, naukowych;
- 2) analizuje strukturę tekstu: odczytuje jego sens, główną myśl [...].

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne rozstrzygnięcie wraz z uzasadnieniem.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź oceniona na 1 pkt

Marcin Adamczak początkowo wskazuje, że przypadek i racjonalizm ekonomiczny się wykluczają, jednak całość wyводу pozwala wnioskować, że to właśnie przypadkowe rozwiązania architektoniczne pozwalają na racjonalne ekonomiczne decyzje.

Zadanie 7. (0–1)

Wypisz z tekstu Rafała Szrajbera dwa sformułowania, które potwierdzają opinię, że przeniesienie tradycyjnej przestrzeni architektonicznej do gier komputerowych daje użytkownikom nieograniczone możliwości poznawcze.

.....

.....

.....

Wymagania ogólne

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

7. Kształcenie umiejętności czytania, analizowania i interpretowania [...] tekstów kultury [...].
8. Kształcenie umiejętności świadomego odbioru [...] tekstów kultury na różnych poziomach [...].

Wymagania szczegółowe

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

2. Odbiór tekstów kultury. Zdający:

- 1) przetwarza i hierarchizuje informacje z tekstów np. publicystycznych, popularnonaukowych, naukowych;
- 2) analizuje strukturę tekstu: odczytuje jego sens, główną myśl [...];
- 3) [...] rozpoznaje środki językowe i ich funkcje zastosowane w tekstach [...].

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne wypisanie dwóch sformułowań.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

- architektura nadaje grze namiastkę edukacyjności
- wygenerować atrakcyjne otoczenie
- ukazać graczom wspaniałe miasta
- dodać do samej rozgrywki wartości dodane
- przestrzeń jest prezentowana coraz bardziej realnie

Zadanie 8. (0–4)

Na podstawie obu tekstów napisz notatkę syntetyzującą na temat: funkcje architektury w życiu człowieka. Twoja wypowiedź powinna liczyć 60–90 wyrazów.

Uwaga: w ocenie wypowiedzi będzie brana pod uwagę poprawność językowa, ortograficzna i interpunkcyjna.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Wymagania ogólne

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

7. Kształcenie umiejętności czytania, analizowania i interpretowania [...] tekstów kultury [...].
8. Kształcenie umiejętności świadomego odbioru [...] tekstów kultury na różnych poziomach [...].

II. Kształcenie językowe.

1. Pogłębianie funkcjonalnej wiedzy z zakresu nauki o języku.

III. Tworzenie wypowiedzi.

3. Wykorzystanie kompetencji językowych [...] w wypowiedziach [...] pisemnych.

Wymagania szczegółowe

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

2. Odbiór tekstów kultury. Zdający:

- 1) przetwarza i hierarchizuje informacje z tekstów, np. publicystycznych, popularnonaukowych, naukowych.
- 3) [...] odczytuje informacje i przekazy jawne i ukryte [...].

II. Kształcenie językowe.

1. Gramatyka języka polskiego. Zdający:

- 1) wykorzystuje wiedzę z dziedziny fleksji, słowotwórstwa, frazeologii i składni w [...] tworzeniu własnych wypowiedzi.

4. Ortografia i interpunkcja. Zdający:

- 1) stosuje zasady ortografii i interpunkcji [...].

III. Tworzenie wypowiedzi.

2. Mówienie i pisanie. Zdający:

- 2) buduje wypowiedź w sposób świadomy, za znajomością jej funkcji językowej [...];
- 5) tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: [...] notatka syntetyzująca.

Zasady oceniania notatki syntetyzującej

Za notatkę syntetyzującą można uzyskać 4 punkty, w tym 3 punkty za treść i 1 punkt za poprawność językową, ortograficzną i interpunkcyjną.

Treść

	3 pkt	2 pkt	1 pkt	0 pkt
		notatka spełnia kryteria A, B i C określone dla 3 pkt, ALE nie została zachowana dozwolona liczba wyrazów	notatka spełnia kryteria A, B i C określone dla 2 pkt, ALE nie została zachowana dozwolona liczba wyrazów	notatka spełnia kryteria A i C określone dla 1 pkt, ALE nie została zachowana dozwolona liczba wyrazów
		ALBO	ALBO	ALBO
A. przedstawienie stanowiska każdego autora	notatka przedstawia – oparte na kluczowych dla tematu informacjach – stanowisko każdego autora względem zagadnienia określonego w temacie notatki, odtworzone na podstawie informacji zawartych w tekście, na odpowiednim poziomie uogólnienia	notatka przedstawia – oparte na kluczowych dla tematu informacjach – stanowisko każdego autora względem zagadnienia określonego w temacie notatki, odtworzone na podstawie informacji zawartych w tekście, ale poziom uogólnienia jest zaburzony	notatka przedstawia stanowisko każdego autora względem zagadnienia określonego w temacie notatki, odtworzone na podstawie informacji zawartych w tekście ALBO notatka przedstawia niepełne stanowisko każdego autora względem zagadnienia określonego w temacie notatki, odtworzone na podstawie informacji zawartych w tekście	notatka nie spełnia żadnego z kryteriów określonego dla 1 pkt
B. zestawienie stanowisk obu autorów	w notatce zestawiono stanowiska obu autorów; poprawnie wskazano np. punkty wspólne/rozbieżne albo różnorodność aspektów zagadnienia określonego w temacie notatki ujętych w tekstach obu autorów	w notatce zestawiono stanowiska obu autorów; poprawnie wskazano np. punkty wspólne/rozbieżne albo różnorodność aspektów zagadnienia określonego w temacie notatki ujętych w tekstach obu autorów	stanowisk obu autorów nie zestawiono albo zestawiono je niepoprawnie; nie wskazano np. punktów wspólnych/rozbieżnych albo różnych aspektów zagadnienia określonego w temacie notatki ujętych w tekstach obu autorów	
C. spójność	notatka stanowi logiczną	notatka stanowi logiczną i zorganizowaną	notatka stanowi logiczną i zorganizowaną	

	i zorganizowaną całość	całość ALBO w notatce występują usterki w spójności	całość ALBO w notatce występują usterki w spójności	
D. długość notatki	60–90 wyrazów	60–90 wyrazów	60–90 wyrazów	

Poprawność językowa, ortograficzna i interpunkcyjna

1 pkt – poprawny zapis, dopuszczalne dwa błędy (językowe, ortograficzne lub interpunkcyjne).

0 pkt – trzy i więcej błędów (językowych, ortograficznych lub interpunkcyjnych).

Uwaga.

Jeżeli w kryterium *Treść* przyznano 0 pkt, wówczas nie przyznaje się punktów w kryterium *Poprawność językowa, ortograficzna i interpunkcyjna*.

Przykładowa odpowiedź oceniona na 3 pkt za treść

Oba teksty podkreślają wpływ architektury na życie człowieka i eksponują jej zmienioną współcześnie funkcję. Różni je sfera oddziaływania na człowieka – Marcin Adamczak podkreśla użyteczny charakter architektury, dostosowany do potrzeb mieszkańców wynikających z zachowań społecznych, natomiast Rafał Szrajber ukazuje rolę architektury w grach komputerowych, tym samym oddając aspekt estetyczny, poznawczy czy edukacyjny kreowanej w nich przestrzeni. Oba autorzy zgodnie traktują architekturę jako dopełnienie potrzeb człowieka.

[64 wyrazy]

Przykładowa odpowiedź oceniona na 2 pkt za treść

Obaj autorzy ukazują rolę architektury służącą człowiekowi. W pierwszym tekście architektura inspirowa do poszukiwań rozwiązań sprzyjających poprawie warunków bytowych, zniwelowaniu różnic społecznych, czego przykładem są funkcjonalne i mobilne moduły. W drugim tekście – jest tematem rozpoznawania realiów przeszłości we współczesnych rozwiązaniach, czego przykładem są gry komputerowe. Adamczyk uważa, że architektura pokazuje nasze miejsce w społeczeństwie, jego strukturze, określa sytuację życiową, jest czymś więcej niż zabawa ukazana przez Szrajbera.

[67 wyrazów]

Przykładowa odpowiedź oceniona na 1 pkt za treść

Obaj autorzy podkreślają ważną rolę architektury w życiu człowieka. Według nich spełnia ona różnorodne funkcje i sprzyja fizycznym oraz duchowym potrzebom człowieka. Marcin Adamczyk, ukazując działania twórcy domów budowanych z kontenerów, podkreśla zaspakajanie poprzez pomysły architektoniczne użytkowych potrzeb człowieka. Rafał Szrajber natomiast poprzez zobrazowanie działań twórców gier komputerowych, wprowadzających graczy w przestrzeń wspaniałych miast z dawnych czasów, obrazuje zaspakajanie funkcji estetycznych, edukacyjnych i służących zabawie.

[65 wyrazów]

Wiązka 3.

Przeczytaj uważnie teksty, a następnie wykonaj zadania umieszczone pod nimi. Odpowiadaj **tylko na podstawie tekstów** i **tylko własnymi słowami** – chyba że w zadaniu polecono inaczej. Udzielaj tyłu odpowiedzi, o ile Cię poproszono.

Tekst 1.

Colin A. Ronan

Epoka lodowcowa

W okresie poprzedzającym ostatnie 50 milionów lat epoki lodowcowe nie pojawiały się regularnie, lecz gdy już się zdarzały, to na ogół w kolosalnej skali. Potężne zlodowacenie zdarzyło się około 2,2 miliarda lat temu, po nim przyszedł ciepły okres trwający około miliarda lat, a później znowu nastąpiło zlodowacenie, jeszcze większe niż uprzednio – tak duże, że niektórzy naukowcy nazywają je erą kriogeniczną lub erą superlodowcową. W popularnych opracowaniach używa się określenia „Ziemia–śnieżka”.

Słowo „śnieżka” nie w pełni oddaje mordercze warunki, jakie wówczas panowały na Ziemi. Teoria mówi, że na skutek spadku promieniowania słonecznego o około 6 procent oraz zmniejszenia produkcji (lub akumulacji) gazów cieplarnianych planeta w zasadzie straciła zdolność utrzymywania ciepła. Powierzchnia Ziemi stała się jedną wielką Antarktydą. TemperatURY spadły aż o 45 stopni Celsjusza. Prawdopodobnie cała powierzchnia planety zamarzała, grubość skorupy lodu na oceanach sięgała 800 metrów na dużych szerokościach geograficznych i dziesiątków metrów w tropikach.

Istnieje dość duża rozbieżność między dowodami geologicznymi, które wskazują, że lód był wszędzie, także na równiku, a dowodami biologicznymi, które równie przekonująco sugerują, że gdzieś musiała istnieć otwarta powierzchnia wody. Główny argument stanowią cyjanobakterie, które nie tylko przeżyły to doświadczenie, lecz także kontynuowały fotosyntezę, a do tego potrzebne jest światło słoneczne. Każdy, kto kiedykolwiek próbował coś zobaczyć przez warstwę lodu, doskonale wie, że lód bardzo szybko staje się nieprzezroczysty i już przy kilku metrach grubości w ogóle nie przepuszcza światła. Wysunięto dwa możliwe rozwiązania. Być może istniał jakiś niewielki obszar odkrytego oceanu (na przykład wokół jakiegoś zlokalizowanego źródła ciepła). Druga możliwość jest taka, że lód mógł się tworzyć w taki sposób, iż pozostał przezroczysty – to się czasem zdarza w naturalnych warunkach.

Jeżeli Ziemia rzeczywiście zamarzała w całości, to powstaje bardzo trudne pytanie, w jaki sposób zdołała później rozmarznąć. Pokryta lodem planeta odbija tak dużą część ciepła, że powinna na zawsze pozostać zamrznięta. Okazuje się, że ratunek mógł nadejść ze strony stopionego wnętrza Ziemi. Być może raz jeszcze zawdzięczamy nasze istnienie tektonice. Zgodnie z tą hipotezą ocieplenie nastąpiło za sprawą wulkanów, które przebiły się przez warstwę lodu, emitując ciepło i wyrzucając na zewnątrz gazy, które stopiły śnieg i przywróciły atmosferę. Zapewne nie jest dziełem przypadku, że koniec tego superzlodowacenia zbiegł się z czasem w eksplozję kambryjską – wiosną w historii życia na Ziemi, aczkolwiek panujące wówczas warunki zapewne nie przypominały współczesnej wiosny. W miarę ocieplenia się Ziemia przechodziła prawdopodobnie fazę najburzliwszej pogody, z huraganami wywołującymi fale wysokie jak drapacze chmur i deszczami o nieopisaną intensywność.

W tym czasie robaki, mięczaki i inne istoty, których środowiskiem były otwory w dnie oceanu, zapewne nawet nie zauważyły, że na powierzchni coś się dzieje, lecz pozostałe formy życia na Ziemi najprawdopodobniej stanęły na krawędzi całkowitej zagłady. Nasza obecna wiedza na temat tych odległych zdarzeń jest jednak zbyt nikła, aby można cokolwiek stwierdzić z całkowitą pewnością.

Colin A. Ronan, *Dzieje Wszechświata. Od Wielkiego Wybuchu do końca czasu*, Warszawa 1996.

Tekst 2.

Immanuel Velikovsky

Epoki zlodowacenia

Jak nas uczą, niewiele tysięcy lat temu wielkie obszary Europy i Północnej Ameryki pokrywały lodowce. Wieczny lód pokrywał nie tylko zbocza wysokich gór, ale wielką masą rozłożył się na kontynentach, nawet na szerokościach geograficznych o umiarkowanym klimacie. [...]

Zaproponowano wiele idei i domysłów, aby wyjaśnić, jak powstawały epoki zlodowacenia i dlaczego się zakończyły. Niektórzy przypuszczali, że słońce w różnych okresach emituje więcej lub mniej ciepła, co powoduje na Ziemi okresy gorąca i chłodu; ale brak dowodów, że słońce jest taką „zmienną gwiazdą”, co by potwierdziło tę hipotezę.

Inni wysnuli przypuszczenia, że przestrzeń kosmiczna ma cieplejsze i zimniejsze obszary, i kiedy nasz układ słoneczny wędruje przez obszary zimniejsze, lód przesuwają się w stronę szerokości geograficznych bliższych tropikom. Jednak nie znaleziono żadnych fizycznych czynników, które byłyby odpowiedzialne za obecność takich ciepłych i zimnych obszarów przestrzeni.

Niektórzy zastanawiali się, czy procesja obszarów zrównania dnia z nocą albo powolna zmiana kierunku ziemskiej osi może powodować okresowe zmiany klimatu. Wykazano jednak, że różnice w nasłonecznieniu nie mogą być dostatecznie duże, aby stanowiły przyczynę epok zlodowacenia. [...]

Niektórzy z naukowców upatrywali przyczyny zlodowacenia w zmniejszeniu początkowego ciepła planety; okresy cieplejsze, między epokami zlodowacenia, przypisywano ciepłu uwalnianemu przez hipotetyczny rozkład organizmów w warstwach bliskich powierzchni Ziemi. Rozważano także wzrost i spadek aktywności gorących źródeł.

Inni przypuszczali, że to pył pochodzenia wulkanicznego wypełnił atmosferę ziemską i powstrzymał nasłonecznienie, albo że przeciwnie – zwiększona zawartość dwutlenku węgla w atmosferze spowodowałaby spadek temperatur [...].

Wszystkie wyżej wymienione teorie i hipotezy zawodzą, gdy nie mogą spełnić najważniejszego warunku: po to, aby mogły się uformować masy lodu, musiały mieć miejsce znaczne opady. To wymaga obecności większych ilości pary wodnej w atmosferze, co jest wynikiem zwiększonego parowania powierzchni oceanów; ale to może być spowodowane tylko przez ciepło. Wielu naukowców zwracało uwagę na ten fakt i nawet wyliczyli, że dla wytworzenia pokrywy lodowej takiej jak w epoce zlodowacenia poziom powierzchni oceanu powinien wskutek parowania obniżyć się o wiele stóp¹. Takie parowanie oceanów, po którym nastąpiłby szybki proces zamarzania, nawet w obszarach o klimacie umiarkowanym, mogłoby wytworzyć epoki zlodowacenia. Problem jest następujący: co mogłoby spowodować parowanie i następnie szybkie zamarznięcie? Ponieważ nie jest znana przyczyna takich szybkich zmian rozgrzania i zamrożenia dużych obszarów planety, przyznano więc, że „obecnie przyczyna nadmiernego tworzenia się lodu na lądach stanowi zaskakującą tajemnicę, główny temat dla przyszłych badaczy zagadek Ziemi”.

Nieznane są nie tylko przyczyny pojawienia się i późniejszego znikania pokrywy lodowej, ale problemem jest również to, jaki kształt geograficzny miał obszar pokryty lodem. Dlaczego pokrywa lodowa na półkuli południowej poruszała się z terenów tropikalnych Afryki w stronę południowych obszarów polarnych, a nie w przeciwnym kierunku, i podobnie, dlaczego z półkuli północnej lód w Indiach poruszał się od równika w stronę Himalajów i większych szerokości geograficznych? Dlaczego lodowce w epoce zlodowacenia pokrywały większą część Północnej Ameryki i Europy, podczas gdy północna część Azji była od nich wolna? [...]

Lodowce powstają na obszarach wiecznego śniegu; dlatego pozostają na zboczach wysokich gór. Północ Syberii jest najzimniejszym miejscem na Ziemi. Dlaczego epoka zlodowacenia nie dotknęła tego obszaru, podczas gdy objęła dorzecze Missisipi i całą Afrykę na południe od równika? Nie zaproponowano żadnego zadowalającego wyjaśnienia tej kwestii.

Immanuel Velikovsky, *Zderzenie światów*, Londyn–Warszawa 2010.

¹ Stopa – jednostka miary, ok. 30 cm.

Zadanie 1. (0–1)

Wyjaśnij, na czym polega ironia zastosowana w pierwszym zdaniu drugiego akapitu tekstu Colina A. Ronana *Epoka lodowcowa*.

.....

.....

.....

.....

.....

Wymagania ogólne

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

7. Kształcenie umiejętności czytania, analizowania i interpretowania [...] tekstów kultury [...].
8. Kształcenie umiejętności świadomego odbioru [...] tekstów kultury na różnych poziomach [...].

Wymagania szczegółowe

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Czytanie utworów literackich. Zdający:

- 6) [...] rozpoznaje w tekstach [...]: ironię [...]; określa [jej] funkcje w tekście oraz rozumie wartościujący charakter.

2. Odbiór tekstów kultury. Zdający:

- 1) przetwarza i hierarchizuje informacje z tekstów, np. publicystycznych, popularnonaukowych, naukowych.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne wyjaśnienie.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi ocenione na 1 pkt

- Ironia zastosowana we wskazanym zdaniu polega na tym, że autor podkreśla, że słowo „śnieżka” używane w odniesieniu do Ziemi z epoki lodowcowej, jest nieadekwatne, zbyt łagodne i nie oddaje rzeczywistych, morderczych warunków, jakie panowały na Ziemi w tamtym okresie.
- Ironia zastosowana we wskazanym zdaniu polega na tym, że wykorzystano grę słów o przeciwnych znaczeniach: „śnieżka”, synonim łagodności, jest zestawiony z określeniem „mordercze warunki”, co daje efekt ironii. Autor podkreśla, że rzeczywiste warunki klimatyczne Ziemi w epoce lodowcowej można opisać jako mordercze.

Zadanie 2. (0–1)

Immanuel Velikovsky poszczególne akapity swojego tekstu rozpoczyna sformułowaniami typu: „inni wysnuli przypuszczenia”, „niektórzy zastanawiali się”. Określ, jaką funkcję językową pełnią takie sformułowania w tekście.

.....

.....

.....

.....

Wymagania ogólne

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

7. Kształcenie umiejętności czytania, analizowania i interpretowania [...] tekstów kultury [...].
8. Kształcenie umiejętności świadomego odbioru [...] tekstów kultury na różnych poziomach [...].

II. Kształcenie językowe.

1. Pogłębianie funkcjonalnej wiedzy z zakresu nauki o języku.

Wymagania szczegółowe

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

2. Odbiór tekstów kultury. Zdający:

- 2) analizuje strukturę tekstu [...];
- 3) [...] rozpoznaje środki językowe i ich funkcje zastosowane w tekstach [...].

II. Kształcenie językowe.

3. Komunikacja językowa i kultura języka. Zdający:

- 3) rozpoznaje i określa funkcje tekstu [...].

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi ocenione na 1 pkt

- Wyrażenia te przede wszystkim podkreślają hipotetyczny charakter rozważań, czyli dowodzą, że przyczyna zlodowacenia nie jest jeszcze wyjaśniona.

- W tekście użycie wyrażen typu: „inni wysnuli przypuszczenia”, „niektórzy zastanawiali się” sprawia, że tekst ma walor poznawczy. Wyrażenia te pełnią funkcję informatywną.
- Pod względem językowym zwroty te służą podkreśleniu wielości koncepcji dotyczących zlodowacenia oraz braku jednej niepodważalnej.

Zadanie 3. (0–2)

Czy Colin A. Ronan i Immanuel Velikovsky wskazują taką samą potencjalną przyczynę zlodowaceń Ziemi? W uzasadnieniu odpowiedzi odwołaj się do obu tekstów.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Wymagania ogólne

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

7. Kształcenie umiejętności czytania, analizowania i interpretowania [...] tekstów kultury [...].
8. Kształcenie umiejętności świadomego odbioru [...] tekstów kultury na różnych poziomach [...].

Wymagania szczegółowe

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

2. Odbiór tekstów kultury. Zdający:

- 1) przetwarza i hierarchizuje informacje z tekstów, np. publicystycznych, popularnonaukowych, naukowych;
- 2) analizuje strukturę tekstu: odczytuje jego sens [...];
- 3) [...] odczytuje informacje i przekazy jawne i ukryte [...].

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne rozstrzygnięcie i uzasadnienie na podstawie obu tekstów.

1 pkt – poprawne rozstrzygnięcie i wyjaśnienie, jaką przyczynę zlodowaceń Ziemi wskazano w jednym z tekstów.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź oceniona na 2 pkt

Nie. Tekst Colina A. Ronana wskazuje jedną teorię, tłumaczącą przyczynę powstania zlodowacenia Ziemi. Natomiast Immanuel Velikovsky omawia sześć różnych teorii i hipotez wyjaśniających problem, stwierdza także, że żadna z nich nie tłumaczy przyczyn zlodowacenia w sposób przekonujący.

Zadanie 4. (0–2)

Rozważając naukowy problem zlodowaceń, Immanuel Velikovsky stwierdza: *Zaproponowano inne teorie, o równie hipotetycznym charakterze, jednak nie wykazano istnienia zjawiska odpowiedzialnego za zmiany czy też zdolnego spowodować taki efekt. Czy autor Epoki lodowcowej zgodziłby się z zacytowanym stwierdzeniem? W uzasadnieniu odpowiedzi odwołaj się do obu tekstów.*

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Wymagania ogólne

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

7. Kształcenie umiejętności czytania, analizowania i interpretowania [...] tekstów kultury [...].
8. Kształcenie umiejętności świadomego odbioru [...] tekstów kultury na różnych poziomach [...].

Wymagania szczegółowe

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

2. Odbiór tekstów kultury. Zdający:

- 1) przetwarza i hierarchizuje informacje z tekstów, np. publicystycznych, popularnonaukowych, naukowych;
- 2) analizuje strukturę tekstu: odczytuje jego sens, główną myśl [...];
- 3) [...] odczytuje informacje i przekazy jawne i ukryte [...].

Zasady oceniania

- 2 pkt – poprawna odpowiedź z trafnym uzasadnieniem na podstawie obu tekstów.
1 pkt – poprawna odpowiedź z trafnym uzasadnieniem na podstawie jednego tekstu.
0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź oceniona na 2 pkt

Colin A. Ronan zgodziłby się z zacytowanym stwierdzeniem Immanuela Velikovsky'ego. Wnioski w obu tekstach dotyczące wiedzy o przebiegu zlodowaceń są zbieżne, choć obaj autorzy prezentują inne teorie wskazujące na przyczynę zlodowacenia. Ronan zwraca uwagę m.in. na spadek natężenia promieniowania słonecznego, natomiast Velikovsky pisze o kilku hipotezach tłumaczących przyczyny zlodowaceń. Obaj autorzy podsumowują swoje wywody podobnymi stwierdzeniami: Ronan nadmienia, że nic nie wiemy na temat przeszłości Ziemi, natomiast Velikovsky stwierdza, że nie ma „zadowalającego wyjaśnienia tej kwestii”.

Przykładowa odpowiedź oceniona na 1 pkt

Ronan mógłby zgodzić się ze stwierdzeniem Velikovsky'ego, ponieważ obaj piszą, że nie można przedstawić jednoznacznego wyjaśnienia kwestii przyczyn i przebiegu zlodowaceń. Velikovsky podaje sześć hipotez, tłumaczących to zjawisko, ale ostatecznie obaj autorzy przedstawiają podobny wniosek: za mało wiemy o dawnej przeszłości Ziemi, żeby stwierdzić coś ostatecznie.

Zadanie 5. (0–2)

Na podstawie obu tekstów rozstrzygnij, czy ich autorzy zgodnie uważają, że prowadzenie badań nad zlodowaceniami Ziemi jest potrzebnym nauce odkrywaniem zaskakującej tajemnicy życia naszej planety. Odpowiedź uzasadnij.

.....

.....

.....

.....

.....

Wymagania ogólne

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

7. Kształcenie umiejętności czytania, analizowania i interpretowania [...] tekstów kultury [...].
8. Kształcenie umiejętności świadomego odbioru [...] tekstów kultury na różnych poziomach [...].

Wymagania szczegółowe

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

2. Odbiór tekstów kultury. Zdający:

- 1) przetwarza i hierarchizuje informacje z tekstów, np. publicystycznych, popularnonaukowych, naukowych;
- 2) analizuje strukturę tekstu: odczytuje jego sens, główną myśl [...];
- 3) [...] odczytuje informacje i przekazy jawne i ukryte [...].

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne rozstrzygnięcie i trafne uzasadnienie na podstawie obu tekstów.

1 pkt – poprawne rozstrzygnięcie i trafne uzasadnienie na podstawie jednego tekstu.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź oceniona na 2 pkt

Nie można potwierdzić zgodnego stanowiska obu autorów tekstu. Immanuel Velikovsky pisze jednoznacznie, że zagadnienie zlodowaceń, ze względu na wiele niewyjaśnionych wątków, stanowi „główny temat dla przyszłych badaczy zagadek Ziemi”, natomiast Colin A. Ronan nie wyraził takiej opinii w sposób dosłowny. Z wypowiedzi autora: „nasza obecna

wiedza na temat tych odległych zdarzeń jest zbyt nikła, aby można cokolwiek stwierdzić z całkowitą pewnością” można wywnioskować, że istnieje potrzeba i konieczność ciągłych badań, ale Conan nie stwierdza tego wprost.

Przykładowa odpowiedź oceniona na 1 pkt

Moim zdaniem stanowisko autorów obu tekstów nie do końca jest zgodne. Velikovsky stwierdza, że zagadnienie zlodowacenia powinno być głównym przedmiotem badań naukowców, ponieważ nie wszystko zostało jeszcze wyjaśnione w tym temacie. Natomiast Colin A. Ronan prezentuje trochę inną postawę niż Velikovsky, co powoduje, że stanowiska autorów obu tekstów trudno uznać za zgodne.

Zadanie 6. (0–2)

Czy konkluzje dotyczące historii zlodowaceń Ziemi, które w swoich tekstach formułują Colin A. Ronan i Immanuel Velikovsky, są podobne, czy się różnią? W uzasadnieniu odpowiedzi odwołaj się do obu tekstów.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Wymagania ogólne

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

7. Kształcenie umiejętności czytania, analizowania i interpretowania [...] tekstów kultury [...].
8. Kształcenie umiejętności świadomego odbioru [...] tekstów kultury na różnych poziomach [...].

Wymagania szczegółowe

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

2. Odbiór tekstów kultury. Zdający:

- 1) przetwarza i hierarchizuje informacje z tekstów, np. publicystycznych, popularnonaukowych, naukowych;
- 2) analizuje strukturę tekstu: odczytuje jego sens, główną myśl [...].

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne rozstrzygnięcie i trafne uzasadnienie na podstawie obu tekstów.

1 pkt – poprawne rozstrzygnięcie i trafne uzasadnienie na podstawie jednego tekstu.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Konkluzje dotyczące historii zlodowaceń w tekstach obu autorów są tożsame, ponieważ obaj stwierdzają, że aktualny stan wiedzy na temat przyczyn i przebiegu zlodowaceń oraz następujących ociepleń jest według Colina A. Ronana „nikły”, a zdaniem Immanuela Velikovsky’ego jest „tajemnica”.

Konkluzje dotyczące historii zlodowaceń w obu tekstach są podobne, ale przedstawione dowody i hipotezy się różnią. W swoim tekście Colin A. Ronan po opisie zmian klimatycznych, geologicznych i biologicznych, jakie zachodziły na Ziemi podczas kolejnych zlodowaceń, stwierdza, że wiedza o „tych odległych zdarzeniach jest jednak zbyt nikła”. Do podobnych wniosków dochodzi Immanuel Velikovsky.

Na podstawie obu tekstów napisz notatkę syntetyzującą na temat: badania naukowe nad zjawiskiem zlodowacenia. Twoja wypowiedź powinna liczyć 60–90 wyrazów.

Uwaga: w ocenie wypowiedzi będzie brana pod uwagę poprawność językowa, ortograficzna i interpunkcyjna.

[illegible]

Wymagania ogólne

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

7. Kształcenie umiejętności czytania, analizowania i interpretowania [...] tekstów kultury [...].
8. Kształcenie umiejętności świadomego odbioru [...] tekstów kultury na różnych poziomach [...].

II. Kształcenie językowe.

1. Pogłębianie funkcjonalnej wiedzy z zakresu nauki o języku.

III. Tworzenie wypowiedzi.

2. Wykorzystanie kompetencji językowych [...] w wypowiedziach [...] pisemnych.

Wymagania szczegółowe

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

2. Odbiór tekstów kultury. Zdający:

- 1) przetwarza i hierarchizuje informacje z tekstów, np. publicystycznych, popularnonaukowych, naukowych.
- 3) [...] odczytuje informacje i przekazy jawne i ukryte [...].

II. Kształcenie językowe.

1. Gramatyka języka polskiego. Zdający:

- 1) wykorzystuje wiedzę z dziedziny fleksji, słowotwórstwa, frazeologii i składni w [...] tworzeniu własnych wypowiedzi.

4. Ortografia i interpunkcja. Zdający:

- 1) stosuje zasady ortografii i interpunkcji [...].

III. Tworzenie wypowiedzi.

2. Mówienie i pisanie. Zdający:

- 2) buduje wypowiedź w sposób świadomy, za znajomością jej funkcji językowej [...];
- 5) tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: [...] notatka syntetyzująca.

Zasady oceniania notatki syntetyzującej

Za notatkę syntetyzującą można uzyskać 4 punkty, w tym 3 punkty za treść i 1 punkt za poprawność językową, ortograficzną i interpunkcyjną.

Treść

	3 pkt	2 pkt	1 pkt	0 pkt
		notatka spełnia kryteria A, B i C określone dla 3 pkt, ALE nie została zachowana dozwolona liczba wyrazów	notatka spełnia kryteria A, B i C określone dla 2 pkt, ALE nie została zachowana dozwolona liczba wyrazów	notatka spełnia kryteria A i C określone dla 1 pkt, ALE nie została zachowana dozwolona liczba wyrazów
		ALBO	ALBO	ALBO
A. przedstawienie stanowiska każdego autora	notatka przedstawia – oparte na kluczowych dla tematu	notatka przedstawia – oparte na kluczowych dla tematu	notatka przedstawia stanowisko każdego autora względem	notatka nie spełnia żadnego z kryteriów

	informacjach – stanowisko każdego autora względem zagadnienia określonego w temacie notatki, odtworzone na podstawie informacji zawartych w tekście, na odpowiednim poziomie uogólnienia	informacjach – stanowisko każdego autora względem zagadnienia określonego w temacie notatki, odtworzone na podstawie informacji zawartych w tekście, ale poziom uogólnienia jest zaburzony	zagadnienia określonego w temacie notatki, odtworzone na podstawie informacji zawartych w tekście ALBO notatka przedstawia niepełne stanowisko każdego autora względem zagadnienia określonego w temacie notatki, odtworzone na podstawie informacji zawartych w tekście	określonego dla 1 pkt
B. zestawienie stanowisk obu autorów	w notatce zestawiono stanowiska obu autorów; poprawnie wskazano np. punkty wspólne/rozbieżne albo różnorodność aspektów zagadnienia określonego w temacie notatki ujętych w tekstach obu autorów	w notatce zestawiono stanowiska obu autorów; poprawnie wskazano np. punkty wspólne/rozbieżne albo różnorodność aspektów zagadnienia określonego w temacie notatki ujętych w tekstach obu autorów	stanowisk obu autorów nie zestawiono albo zestawiono je niepoprawnie; nie wskazano np. punktów wspólnych/rozbieżnych albo różnych aspektów zagadnienia określonego w temacie notatki ujętych w tekstach obu autorów	
C. spójność	notatka stanowi logiczną i zorganizowaną całość	notatka stanowi logiczną i zorganizowaną całość ALBO w notatce występują usterki w spójności	notatka stanowi logiczną i zorganizowaną całość ALBO w notatce występują usterki w spójności	
D. długość notatki	60–90 wyrazów	60–90 wyrazów	60–90 wyrazów	

Poprawność językowa, ortograficzna i interpunkcyjna

1 pkt – poprawny zapis, dopuszczalne dwa błędy (językowe, ortograficzne lub interpunkcyjne).

0 pkt – trzy i więcej błędów (językowych, ortograficznych lub interpunkcyjnych).

Uwaga.

Jeżeli w kryterium *Treść* przyznano 0 pkt, wówczas nie przyznaje się punktów w kryterium *Poprawność językowa, ortograficzna i interpunkcyjna*.

Przykładowa odpowiedź oceniona na 3 pkt za treść

Tematem obu tekstów jest rozwikłanie zagadki powstania epoki lodowcowej w dziejach Ziemi. Obaj autorzy, odwołując się do badań naukowców z różnych dziedzin, próbują weryfikować stawiane hipotezy badawcze. Colin Ronan swoje rozważania prowadzi wokół fenomenu powtórnego zlodowacenia, czyli docieka przyczyn powstania zjawiska: zlodowacenie – ocieplenie – powtórne zlodowacenie. Emmanuel Velikovsky natomiast roztrząsa z pozycji różnych dziedzin naukowych sam efekt zlodowacenia. Obaj autorzy przyznają, że współczesna nauka nie jest w stanie wyjaśnić tego zjawiska przyrodniczego.

[71 wyrazów]

Przykładowa odpowiedź oceniona na 2 pkt za treść

Podstawową trudnością w badaniach nad epokami lodowcowymi jest dystans czasowy i brak możliwości zebrania dowodów, które pozwoliłyby poprzeć formułowane teorie. Obaj autorzy piszą o istnieniu wielu hipotez naukowych, które tłumaczą przyczyny, przebieg i zanik zlodowaceń. Według Colina A. Ronana widać rozbieżność między dowodami biologicznymi i geologicznymi, natomiast Immanuel Velikovsky twierdzi, że przyczyna zmian klimatycznych Ziemi w epoce zlodowacenia jest „tajemnicą”.

[60 wyrazów]

Przykładowa odpowiedź oceniona na 1 pkt za treść

Ronan i Valikovsky eksponują różnorodność trudnych do udowodnienia, ze względu na dystans między współczesnością a epoką lodowcową, teorii na temat istnienia zlodowaceń i ich zaniku. Obaj autorzy podkreślają znaczenie działań naukowców podejmujących badania nad procesami zachodzącymi we wnętrzu Ziemi i na jej powierzchni, nad czynnikami biologicznymi oraz zmianami klimatycznymi i dowodzą, że wiedza w tej dziedzinie jest niewielka, a jedyne, czym dysponujemy, to domysły i niewyjaśnione hipotezy.

[67 wyrazów]